

Dokument nr. 2

(2002–2003)

Riksrevisjonens melding om virksomheten i 2002

Til Stortinget

Riksrevisjonen legger med dette fram Dokument nr. 2 (2002–2003) Riksrevisjonens melding om virksomheten i 2002.

Riksrevisjonen er gjennom lov og instruks pålagt en rekke revisjons- og kontrolloppgaver. Oppgavene inndeles i regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll. En overordnet målsetning for alle revisjonsoppgavene er at disse skal bidra til at statens inntekter blir innbetalt som forutsatt og at statens midler og verdier blir brukt og forvaltet på en økonomisk forsvarlig måte, og i samsvar med Stortingets vedtak og forutsetninger.

Utviklingen i forvaltningen med blant annet endrede tilknytningsformer for statlige virksomheter medfører også endringer i Riksrevisjonens kontroll med forvaltningen. Når statlige virksomheter fristilles innebærer det at omfanget av regnskapsrevisjonen reduseres, samtidig som behovet for andre kontrollformer som selskapskontroll og forvaltningsrevisjon øker.

Riksrevisorkollegiet vedtok i 2002 ny strategisk plan for perioden 2003–2006. Planen er bygget opp rundt Riksrevisjonens overordnede visjon om å bidra til fornuftig ressursbruk og god forvaltning. Planen skal bidra til en ytterligere profesjonalisering av Riksrevisjonens revisjon og kontroll. I arbeidet med planen ble det foretatt en gjennomgang av Riksrevisjonens organisering og løsning av kontrolloppgavene, og endel organisasjonsendringer ble gjennomført. Med virkning fra 1. juli 2002 er Riksrevisjonen organisert med fire regnskapsrevisjonsavdelinger, to forvaltningsrevisjonsavdelinger og en administrasjonsavdeling.

En orientering om INTOSAI Development Initiative (IDI)s virksomhet følger som vedlegg, jf. Dokument nr. 3:14 (1997–98) og Inst. S. nr. 8 (1998–99).

Riksrevisjonen, 11. april 2003.

For Riksrevisorkollegiet

Bjarne Mørk-Eidem
riksrevisor

Innhold

	Side
1 Riksrevisjonens formål og oppgaver	7
2 Utviklingstrekk i forvaltningen som har betydning for Riksrevisjonen	8
3 Revisjonsaktiviteter	11
4 Internasjonale aktiviteter	18
5 Organisering, ressursfordeling og personalet	20
6 Administrasjon og interne aktiviteter	23
7 Riksrevisjonens budsjett og regnskap for 2002	24
Vedlegg 1: Organisasjonskart for Riksrevisjonen	25
Vedlegg 2: Revisorer lokalisert utenfor Oslo og stillinger ved utgangen av 2002	26
Vedlegg 3: Påbegynte forvaltningsrevisjoner som videreføres i 2003	27
Vedlegg 4: Orientering om Intosai Development Initiative – IDI	28

1 Riksrevisjonens formål og oppgaver

Riksrevisjonens formål

Riksrevisjonen skal gjennom revisjon og veiledning kontrollere at statens inntekter blir innbetalt som forutsatt og at statens midler og verdier blir brukt og forvaltet på en økonomisk forsvarlig måte, og i samsvar med Stortingets vedtak og forutsetninger.

Riksrevisjonens oppgaver

Riksrevisjonens oppgaver følger av Grunnloven § 75 k, lov om statens revisjonsvesen av 8. februar 1918 og Stortingets instruks og vedtak.

Riksrevisjonen har blant annet som oppgave å:

- revidere statsregnskapet og alle regnskaper avlagt av statlige virksomheter og andre myndigheter som er regnskapspliktige til staten, herunder forvaltningsbedrifter, forvaltningsorganer med særskilte fullmakter, statlige fond og andre organer eller virksomheter der dette er fastsatt i særlig lov (regnskapsrevisjon)
- gjennomføre systematiske undersøkelser av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra Stortingets vedtak og forutsetninger (forvaltningsrevisjon)
- kontrollere forvaltningen av statens interesser i selskaper, banker m.m. (selskapskontroll)

- veilede forvaltningen i spørsmål vedrørende regnskap og økonomi

Riksrevisjonen kan også etter avtale påta seg revisjons-, kontroll- eller bistandsoppdrag internasjonalt.

Stortinget kan pålegge Riksrevisjonen å sette i gang særlige undersøkelser.

Krav til revisjons- og kontrollutførelsen

Riksrevisjonen skal være objektiv og nøytral ved utførelsen av sine oppgaver. Revisjonen skal planlegges, gjennomføres og rapporteres slik lov, instruks og god revisjonsskikk i Riksrevisjonen krever.

All revisjons- og kontrollarbeid skal være basert på følgende prinsipper:

- Riksrevisjonen og revisor skal være uavhengige
- Riksrevisjonen og revisor skal ha nødvendig kompetanse
- Riksrevisjonen og revisor skal utvise tilbørlig aktsomhet og objektivitet ved utøvelsen av revisjonen
- Revisjonsarbeidet skal være basert på en vurdering av vesentlighet og risiko gjennom hele revisjonsprosessen

2 Utviklingstrekk i forvaltningen som har betydning for riksrevisjonen

Organisering av statlige virksomheter og oppgaver

Det skjer betydelige endringer i forvaltningen med blant annet endrede organisasjonsformer for statlige oppgaver. Dette medfører også endringer i Riksrevisjonens kontroll med forvaltningen. Utviklingen går i retning av et klarere skille mellom politikk, forvaltning og tjenesteyting. En rekke omorganiseringer er gjennomført de siste årene, og Regjeringen har blant annet i St.prp. nr. 1 (2002–2003) Arbeids- og administrasjonsdepartementet signalisert at arbeidet med fristilling av statlig tjenesteproduksjon vil bli videreført og intensivert. Når statlige virksomheter fristilles innebærer det at omfanget av regnskapsrevisjonen reduseres, samtidig som behovet for andre kontrollformer som selskapskontroll og forvaltningsrevisjon øker.

Fra 1. januar 2002 overtok fem statlige regionale foretak ansvaret for spesialisthelsetjenesten med ca. 100 000 ansatte og et samlet utgiftsbudsjett på vel 55 mrd. kroner. Den politiske styringen av sektoren skjer gjennom det statlige eierskapet. Riksrevisjonens kontroll omfatter både statsrådets (departementets) forvaltning av statens interesser og forvaltningsrevisjon av måloppnåelse og økonomi i foretakene.

Fra 1. januar 2003 er Luftfartsverket og produksjonsvirksomheten i Statens vegvesen omdannet til statsaksjeselskaper, nå henholdsvis Avinor AS og Mesta AS. Gjenværende virksomhet i Statens vegvesen er fra samme tidspunkt inndelt i fem regioner som for framtiden vil styre utbyggingsmidlene for vedtatte prosjekter. Den nyetablerte Domstoladministrasjonen i Trondheim overtok 1. november 2002 administrasjonen av domstolene.

Kvalitetsreformen for høyere utdanning innebærer at utdanningsinstitusjonene generelt gis større frihet. Universitets- og høyskolesektoren har, med noen få unntak, gått over til nettobudsjettering fra 1. januar 2003. Fra samme dato er det også vedtatt et nytt regelverk som regulerer rammene for organisering av eksternt finansiert virksomhet internt ved institusjonene eller i selvstendige rettssubjekter.

Regjeringen har i St.prp. nr. 1 (2002–2003) Arbeids- og administrasjonsdepartementet opplyst at den vil gjennomgå dagens system for administrativ oppgaveløsning i regjeringskvartalet. Den ser det som hensiktsmessig at Arbeids- og administrasjonsdepartementet i større grad ivaretar departementenes felles behov for tjenester og rådgivning på områder som eiendom, innkjøp, personal- og lederutvikling,

informasjon, omstilling, brukerroretting og styring. I den forbindelse vurderes også organiseringen av Statens forvaltningstjeneste, Statskonsult, Statens pensjonskasse og Statsbygg.

I St.prp. nr. 45 (2000–2001) anbefalte Regjeringen en omfattende omlegging av Forsvarets organisering og struktur som Stortinget i hovedsak sluttet seg til, jf. Inst S. nr. 342 (2000–2001). Endringene skal gjennomføres snarest og senest innen 31. desember 2005. I St.prp. nr. 55 (2000–2001) jf. Inst S. nr. 25 (2000–2001) har Stortinget vedtatt at Forsvarets logistikkorganisasjon opprettes som et ledd i Forsvarets omstilling, styring og organisering for å oppnå betydelige innsparinger. Ved Stortingets behandling av St.prp. nr. 77 (2000–2001), Omlegging av Forsvarets eiendomsforvaltning, jf. Inst S. nr. 343 (2000–2001), samtykket Stortinget i at Forsvarsdepartementet fikk fullmakt til å samle alle oppgaver i Forsvarets eiendomsforvaltning i en forvaltningsbedrift, Forsvarsbygg, direkte underlagt Forsvarsdepartementet.

St.meld. nr. 17 (2002–2003) har Regjeringen foretatt en gjennomgang av organiseringen av statlige tilsynsmyndigheter og understreket behovet for større rolleklarhet mellom blant annet rene direktoratsoppgaver og tilsynsoppgaver og en styrking av tilsynenes uavhengighet. Kompetanseområdene og grenseflatene mellom de ulike tilsynene gjennomgås og det er også foreslått en flytting av enkelte tilsyn. Det er ventet at Stortinget behandler Stortingsmeldingen i vårsesjonen 2003.

Konkurransetsetting av kommunal revisjon – kontroll med skatteregnskapene

I St. prp. nr. 64 (2001–2002) (kommuneproposisjonen for 2003) ble det varslet at departementet ville komme tilbake med et lovforslag om kommunal egenkontroll, basert på at det åpnes for konkurransetsetting av kommunal revisjon. En egen proposisjon vil bli fremmet for Stortinget i løpet av våren 2003. Det blir ikke fremmet forslag om konkurransetsetting av kommunerevisjonens oppgaver etter skattebetalingsloven. En nærmere omtale av kontroll- og revisjonsordningen på dette området legges fram for Stortinget i nevnte proposisjon. Kontrollen av skatteregnskapene er etter dagens ordning delt mellom kommunerevisjonene og Riksrevisjonen. Det er under vurdering om Riksrevisjonen skal overta revisjonen av skatteregnskapet.

Brukerorientering og effektivisering

Økt brukerorientering har lenge vært et sentralt mål i forvaltningspolitikken. Bedre service, større valgmuligheter, forenkling og økt handlefrihet til lokale enheter er sentrale elementer i dette. Nyere virkemidler er fritt sykehusvalg, økte pasientrettigheter med krav til kvalitet, fleksibilitet, tilgjengelighet og åpenhet, døgnåpen forvaltning, offentlige tjenester via Internett og offentlige servicekontorer hvor den enkelte borger kan få løst flere oppgaver samme sted.

Regjeringen har som et ledd i moderniseringsarbeidet foreslått en samordning av Aetat, trygdeetaten og sosialetaten for å sikre brukerne et mer helhetlig og koordinert tilbud, jf. St.meld. nr. 14 (2002–2003). Det er foreslått en lokal, enhetlig førstelinjetjeneste og en omorganisering av Trygdeetaten og Aetat ved at det etableres en ny etat for arbeid og relaterte ytelser og en ny etat for pensjoner, familieytelser og refusjon for helsetjenester. Kommunenes ansvar for sosialtjenesten foreslås videreført. Det er ventet at saken vil bli behandlet av Stortinget i løpet av vårseksjonen 2003. En omorganisering som foreslått av Regjeringen vil innebære en av de største organisasjonsendringer i offentlig sektor i nyere tid. Den vil kreve et omfattende arbeid, og det er fra Regjeringens side antydnet at etableringen av de eventuelle nye statlige etatene tidligst vil kunne være mulig fra 2005.

I Ot. prp. nr. 9 (2002–2003) jf. Inst. O nr. 64 (2002–2003) har Stortinget vedtatt endringer i barnevernloven og familievernloven. Endringene innebærer en samlet overføring av det fylkeskommunale sektoransvaret på barnvern- og familievernområdet til staten. Økt statlig ansvar på området, ved at blant annet fylkeskommunale barneverninstitusjoner blir statlige, vil medføre at Riksrevisjonen overtar revisjonsansvaret for disse institusjonene.

Gjennom en rekke reformer og omstillingsprosesser er det skapt forventninger om betydelig effektivisering. I en rekke tilfeller er tjenesteproduksjonen skilt fra forvaltningsoppgavene og konkurranseutsatt. Samtidig opptrer staten i stadig større grad som kjøper av tjenester. På enkelte områder skjer det også en desentralisering av den offentlige tjenesteproduksjonen. Økt konkurranse mellom ulike leverandører av offentlige tjenester er et sentralt virkemiddel for å gi brukerne bedre og billigere tjenester. Et virkemiddel er også å knytte finansiering av statlige oppgaver til produksjons- og aktivitetsnivå. Formålet med disse finansieringsformene er å stimulere til økt aktivitet og mer effektiv ressursutnyttelse. Effektivisering gjennomføres også ved å overføre ressurser fra administrasjon til tjenesteproduksjon og direktekontakt med brukerne. Samtidig overføres ressurser fra sektorer med synkende behov til sektorer med økende behov.

Regjeringen besluttet i 2002 å desentralisere ansvaret for statlige innkjøp. En rekke sentrale statlige

rammeavtaler ble derfor avvirket pr. 31.12.2002. Statskjøp og Innkjøpsordningen under Forvaltningsnettsamarbeidet (FNS) ble samtidig lagt ned. Den enkelte statlige virksomhet er derfor nå mer direkte ansvarlig for egen innkjøpsvirksomhet. Dette vil ha betydning for revisjonen av anskaffelsesområdet.

IT- utviklingen innen statsforvaltningen

Informasjonsteknologi blir i stadig større utstrekning tatt i bruk i planlegging og gjennomføring av offentlige tiltak og programmer. IT-systemene har også blitt mer komplekse og offentlige virksomheter er i dag tilknyttet nasjonale og globale nettverk. Økt bruk av IKT i forvaltningen skaper også utfordringer for revisjonen.

Arbeids- og administrasjonsdepartementet la i februar 2003 fram en strategi for IKT i offentlig sektor for perioden 2003 – 2005. Siktemålet for strategien er en nasjonal IT-infrastruktur og rammebetingelser som støtter opp under gode, lokale løsninger, slik at den praktiske utnyttelsen av IKT fortsatt er et lokalt ansvar. Aktuelle tiltaksområder som er vurdert er blant annet innrapportering, gjenbruk og tilgjengelighet til data, felles infrastruktur for digitale signaturer, bredbåndsutvikling, elektroniske tjenester, e-handel, kunnskapsforvaltning og benchmarking.

Endrede budsjett og regnskapsprinsipper i staten m.v.

Det regjeringsoppnevnte utvalget for vurdering av flerårige statsbudsjetter og alternative prinsipper for budsjettering og regnskapsføring har anbefalt at periodiseringsprinsippet innføres for statsbudsjettet og statsregnskapet, herunder for statlige virksomheter. Budsjettperioden/regnskapsperioden skal fortsatt være ett år, men det blir foreslått at flerårige budsjettkonsekvenser synliggjøres gjennom flerårige helhetlige budsjettframskrivninger på detaljert nivå. Det foreslås også å åpne for at Stortinget kan treffe flerårige budsjettvedtak for enkelte, nærmere utvalgte prosjekter, virksomheter eller områder.

Finansdepartementet gjennomfører også andre tiltak for å styrke økonomiforvaltningen i staten, blant annet skal det foretas en samlet revisjon av økonomiregelverket. Det tas sikte på å samordne ressursene innenfor statlig økonomistyring i en virksomhet underlagt Finansdepartementet. Virksomheten skal etter planen etableres fra årsskiftet 2003–2004.

Trusselbildet – økonomisk kriminalitet

Økt samhandling over landegrensene og utviklingen av informasjons- og kommunikasjonsteknologiløsninger tilknyttet globale nettverk medfører større fare for økonomisk kriminalitet. Mer konkurranse og stadige omstillingsprosesser kan også bidra til økt risiko for misligheter og korrupsjon. Riksrevisjonen er innstilt på å få en mer aktiv rolle i kampen mot

misligheter, herunder en mulighet til å melde fra om sine funn eller mistanker til politiet eller andre kontrollinstanser. Riksrevisjonen har i brev til Stortingets presidentskap av 30. september 2002 foreslått enkelte tillegg til tidligere forslag til ny lov og in-

struks for Riskrevisjonen. Forslaget er i tråd med anbefaling fra GRECO (Groupe d'États contre la corruption) som ligger under Europarådet, og som Norge sluttet seg til i 2001.

3 Revisjonsaktiviteter

Riksrevisjonen baserer sitt revisjonsarbeid på lov og instruksjer, egne standarder og retningslinjer for revisjonsarbeidet som er utviklet på bakgrunn av INTO-SAIs (International Supreme Audit Institutions) standarder.

Regnskapsrevisjon

Regnskapsrevisjonen gjennomføres basert på en vurdering av vesentlighet og risiko i til den enkelte virksomhet/regnskap. Ved vurdering av vesentlighet er finansielle størrelser sentralt, det vil si størrelsen på utgifter og inntekter, eventuelt eiendeler og gjeld. For regnskapsrevisjon er særlig vurdering av kontrollrisiko viktig, det vil si en vurdering av virksomhetens internkontroll. Virksomhetens iboende risiko, som for eksempel komplisert regelverk, gjennomføring av aktuelle stortingsvedtak, kvaliteten på økonomi- og regnskapssystemer m.m. blir også vurdert.

Regnskapsrevisjonen omfatter foruten statsregnskapet også alle underliggende regnskaper som skal revideres og godkjennes av Riksrevisjonen. Regnskapsrevisjonen omfatter også ni nordiske institusjoner m.v., 18 statlige stiftelser og en del fond. Stiftelsene avlegger regnskap etter regnskapsloven.

Revisjonen er søkt gjennomført på en mest mulig effektiv og hensiktsmessig måte. På flere områder er det etablert særskilte faggrupper med kompetanse for å løse spesielle revisjonsoppgaver.

Fra og med regnskapsåret 2001 har Riksrevisjonen iverksatt en ordning med et avsluttende revisjonsbrev (revisjonsberetning) til alle reviderte virksomheter, med kopi til overordnet departement. I 2002 ble det avgitt 276 avsluttende revisjonsbrev uten merknader, 90 med enkelte merknader, 36 med betydelige merknader og 2 med så vesentlige merknader at regnskapet ikke kunne godkjennes. Resultatet av kontrollen ble rapportert til Stortinget i Dokument nr. 1 (2002–2003). Riksrevisjonen har hatt en god dialog med departementene og reviderte virksomheter om de sakene som har vært behandlet.

Selskapskontroll

Selskapskontrollen er basert på vurdering av vesentlighet og risiko i forhold til det enkelte selskap. Risikovurderingen vil særlig være knyttet til statsrådets/departementets myndighetsutøvelse i forbindelse med gjennomføring av aktuelle stortingsvedtak på området, selskapsstruktur, selskapets ledelse, den driftsmessige situasjonen og eventuelle merknader fra selskapets revisor.

Selskapskontrollen i 2002 omfattet 30 heleide aksjeselskaper, 33 deleide aksjeselskaper, 6 statsforetak, 5 regionale helseforetak, 8 virksomheter organisert ved særskilt lov og 26 studentsamskipnader. Resultatet av kontrollen for regnskapsåret 2001 ble rapportert til Stortinget i Dokument nr. 3:2 (2002–2003).

Forvaltningsrevisjon

Alle forvaltningsrevisjoner er utviklet med utgangspunkt i kriterier knyttet til vesentlighet og risiko. Innenfor hvert sektorområde er siktemålet å gjennomføre forvaltningsrevisjon på de feltene der det er stor risiko og sannsynlighet for avvik i forhold til Stortingets vedtak og forutsetninger. En full gjennomføring av en forvaltningsrevisjon fra oppstart av foranalyse, gjennomføring av en hovedanalyse, rapportering til Stortinget og til utarbeidelse av oppfølgingsplan kan ta to år. Prosjektporteføljen vil derfor til enhver tid bestå av prosjekter fra tidligere perioder, i tillegg til nye prosjektforslag. Nye prosjekter igangsettes løpende gjennom året, etter hvert som eldre prosjekter avsluttes, og ressurser blir ledige.

Normalt vil påbegynte forvaltningsrevisjoner resultere i en hovedanalyse som blir oversendt Stortinget som Dokument nr. 3-sak. Resultatet kan også bli trykket i den administrative rapportserien når vesentlige avvik ikke er dokumentert eller hvis forvaltningen allerede har gjort nødvendige endringer. Enkelte forvaltningsrevisjoner kan imidlertid bli avsluttet etter en foranalyse. Dette betyr normalt at det ikke er funnet vesentlige avvik fra Stortingets vedtak og forutsetninger i de innledende undersøkelsene. Et prosjekt kan også avsluttes selv om det er påvist feil og svakheter, dersom foranalysen viser at svakhetene er erkjent og virksomheten har tatt initiativ til forbedringer, eller dersom det ikke er mulig å finne fram til et tilfredsstillende metodisk opplegg for hovedanalysen.

I 2002 ble det oversendt syv forvaltningsrevisjoner som Dokument nr. 3 saker til Stortinget. Administrative rapporter er oversendt kontroll- og konstitusjonskomiteen til orientering. Av påbegynte forvaltningsrevisjoner i 2002 er 31 videreført i 2003. En oversikt over disse følger som vedlegg nr. 3. Oppfølgingen av ni forvaltningsrevisjoner som ble behandlet av Stortinget i 1999 ble omtalt i Dokument nr. 3:1 (2002–2003).

Forvaltningsrevisjoner som ble avsluttet etter foranalyse eller under hovedanalyse i 2002:

Hjelpemiddelformidling

Rikstrykdeverket har arbeidet aktivt med å effektivisere hjelpemiddelsentralenes drift på forvaltningssiden, herunder å etablere et enhetlig og felles servicenivå ved sentralene. I utviklingsprosjektet er det satt klare og konkrete mål med krav til etterprøving av måloppnåelsen, og for flere av sentralene medfører dette omfattende omlegginger og endringer som nødvendigvis vil måtte ta noe tid. Ettersom det også syntes å ha vært en positiv utvikling på området de siste årene ble det ikke ansett som hensiktsmessig å starte opp en hovedanalyse. En eventuell hovedanalyse på området vil bli vurdert senere.

Saksbehandling, klage og innføring av arveavgift.

I foranalysen ble det ikke funnet vesentlige svakheter når det gjaldt saksbehandling, klagesaksbehandling og restansene på forfalt arveavgift. Det har tidligere vært problemer på arveavgiftsområdet med blant annet lange saksbehandlingstider. Foranalysen indikerte at forholdene på området er blitt bedret og at det lå på et akseptabelt nivå. Undersøkelsen ble derfor avsluttet etter foranalysen.

Risikohåndtering i tre statlige IT- prosjekter

Undersøkelsen var rettet mot de tre statlige IT- prosjektene; SKARP (nytt skatteregnskap), MVA3 (nytt forvaltningssystem for merverdiavgift) og SIAMO (Service i ArbeidsMarkedsetaten i Omstilling) og var avgrenset mot risikohåndteringen i planleggings- og budsjetteringsfasen. Isteden for å fullføre en forvaltningsrevisjon valgte Riksrevisjonen å følge opp de tre prosjektene gjennom regnskaprevisjonen overfor Finansdepartementet og Arbeids- og administrasjonsdepartementet med underliggende virksomheter.

Administrative rapporter:

Nr. 1 2002 Riksrevisjonens undersøkelse av delingsmodellen

Undersøkelsen hadde som formål å avdekke under hvilke betingelser det kan være gunstig å foreta tilpasninger til delingsreglene, og hvor mange virksomheter som anslagsvis har tilpasset seg bort fra delingsreglene. Det ble i tillegg anslått hvilke provenymessige konsekvenser tilpasningene har hatt. Undersøkelsen omfattet også ligningskontorenes praktisering av delingsreglene. Undersøkelsen viste at det over tid har vært en massiv tilpasning til delingsreglene og at bare ca. 2 000 av 54 000 delingspliktige norske aksjeselskaper kom dårligere ut under disse reglene. Når det gjaldt ligningskontorenes praktisering av regelverket og kontrollvirksomhet ble det ikke avdekket vesentlige svakheter. I svarbrevet til undersøkelsen var Finansdepartementet enig med

Riksrevisjonen i at eventuelle tilpasninger til delingsmodellen skyldtes regelverket, og ikke ligningsmyndighetenes praktisering. Finansdepartementet oversendte rapporten til et ekspertutvalg (Skaugutvalget), som har utredet sentrale sider ved inntekts- og formuesbeskatningen og avgitt innstilling.

Nr. 2 2002 Riksrevisjonens undersøkelse av Tollvesenets kontroll med innførsels- og utførselsdeklarasjoner i TVINN- Tollvesenets informasjonssystem med næringslivet.

Undersøkelsen omfattet Tollvesenets kontroll med innførsels- og utførselsdeklarasjoner i TVINN. Informasjonen fra TVINN danner beregningsgrunnlaget for fastsettelsen av merverdiavgiften på import, for toll og for deler av særavgiftene. Undersøkelsen viste at det var problemer med kontrollen i TVINN, og at det var avvik mellom antall deklarasjoner som plukkes ut for kontroll og antall deklarasjoner som blir kontrollert. Det framgår også at kontrollomfanget varierte mellom tolldistriktene. Finansdepartementet delte i hovedtrekk Riksrevisjonens vurderinger av situasjonen. På bakgrunn av blant annet at Toll- og avgiftsdirektoratet hadde iverksatt en rekke tiltak når det gjaldt svakhetene som var avdekket i undersøkelsen, og samtidig arbeidet med å utvikle et nytt deklarasjonssystem (MAKS), ble undersøkelsen avsluttet med en administrativ rapport.

Rapporteringen til Stortinget

Følgende dokumenter ble sendt til Stortinget i 2002:

Dokument nr. 1 (2002–2003)

Det ble tatt opp i alt 22 saker, 16 antegnelser og 6 saker til orientering. Det ble ikke tatt opp saker under Barne- og familiedepartementet, Fiskeridepartementet, Kulturdepartementet, Miljøverndepartementet, Nærings- og handelsdepartementet og Samferdselsdepartementet.

Det ble orientert om at Rikshospitalet, Aetat (Arbeidsdirektoratet), Utlendingsdirektoratet, Statens landbruksforvaltning og de samiske videregående skolene i Karasjok og Kautokeino hadde gjennomført en rekke tiltak for å rette opp de feil og mangler som gjorde at regnskapene for 2000 ikke kunne godkjennes. Riksrevisjonen godkjente regnskapene for 2001.

Fremdeles var det betydelige feil og mangler knyttet til anskaffelsesvirksomheten i staten. Manglene syntes dels å skyldes for lite kompetanse på området og dels at det ikke var etablert tilfredsstillende rutiner for oppfølging av gjeldende regelverk. Mangelfull styring og oppfølging av store utviklingsprosjekter på IKT-området var fortsatt et problem. Resultatet var ofte forsinkelser og merkostnader for

staten, og det tok lengre tid enn forutsatt å realisere effektiviseringsgevinstene.

Arbeids- og administrasjonsdepartementet

Det var flere svakheter ved forvaltningen av ordningen med statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv. (lønnsgarantiordningen). Svakheterne var knyttet til Direktoratet for arbeidstilsynets oppfølging av bostyrer, direktoratets egne rutiner, regler og saksbehandling. Flere av de pålegg som departementet ga i tildelingsbrevet for 2001 var ikke gjennomført og fulgt opp tilstrekkelig.

Allerede i 1995 bemerket Riksrevisjonen at Direktoratet for arbeidstilsynets rutiner for tvangs- mulkt ikke var tilfredsstillende. Det var fortsatt flere mangler ved rutiner og saksbehandling, og det hadde tatt uforholdsmessig lang tid å gjennomføre tilstrekkelige forbedringstiltak.

Det ble avdekket flere feil og mangler ved Statsbyggs regnskap for 2001. Det ble blant annet påpekt at kvaliteten på avstemminger av interim- og beholdningskonti ikke var tilfredsstillende. Riksrevisjonen tok opp forhold ved Statsbyggs anskaffelser av administrative konsulenttjenester både for regnskapet 1998 og 2000. Riksrevisjonens kontroll for 2001 viste at det fortsatt var feil og mangler knyttet til anskaffelsesvirksomheten.

Finansdepartementet

Riksrevisjonen godkjente ikke Skattedirektoratets regnskap for skatteetaten. Det var flere feil og svakheter som påvirket regnskapets fullstendighet og reviderbarhet. Det var blant annet ikke framlagt et sammenstilt virksomhetsregnskap i henhold til gjeldende regler, og det var svikt i interne kontrollrutiner og manglende overordnede avstemminger og kontroller i forkant av innrapporteringen til statsregnskapet.

Skattedirektoratet hadde utviklet og tatt i bruk et nytt forvaltningssystem for merverdiavgiften (MVA3). MVA3-systemet hadde av ulike årsaker vesentlige feil og mangler som fikk betydelige negative konsekvenser.

Forsvarsdepartementet

Riksrevisjonen tok opp at nedbemanningen i Forsvaret skjedde før strukturen på avdelingene ble fastlagt. Dette førte til stor usikkerhet ved behandlingen av sluttpakken. Videre hadde avgangen hatt liten innvirkning på antall stillinger og oppgaver. Personer som hadde fått sluttpakker hadde i enkelte tilfeller vært innleid igjen som konsulenter.

Forsvarets regnskap hadde betydelige feil og mangler. Det var mangler ved rutinene ved bruk av voksenopplæringsmidlene. Det var påvist en rekke brudd på overtidbestemmelsene i arbeidsmiljøloven og bruk av øvingstillegg som ikke var hjemlet.

Helsedepartementet

Riksrevisjonen orienterte Stortinget om at Statens rettsstoksikologiske institutt i 2001 hadde praktisert særavtaler for å utarbeide sakkyndige uttalelser slik at det var utbetalt honorar for uttalelser med i underkant av 6 mill. kroner. Til tross for at dette var en av instituttets hovedoppgaver, var uttalelsene i all hovedsak utført utenom ordinær arbeidstid. Intensjonen i avtalene var at uttalelsene skulle utarbeides innenfor ordinær arbeidstid uten særskilt godtgjøring. Riksrevisjonen merket seg at Helsedepartementet følger saken aktivt opp.

Justis- og politidepartementet

Det hadde tatt lang tid å utvikle felles IKT-systemer i politiet. Dessuten hadde ikke departementet prioritert å innarbeide allerede utviklede systemer i hele politietaten. Dette kan ha medført merkostnader for staten og redusert mulighetene for å ta ut effektiviseringsgevinster.

Riksrevisjonens kontroll av utbetalt overtidsgodtgjørelse i Oslo politidistrikt i 2001 påviste flere brudd på arbeidstidsbestemmelsene for politi- og lensmannsetaten. Deler av arbeidstidsbestemmelsene hadde vært praktisert på en uheldig og feilaktig måte, slik at distriktet hadde fått høyere overtidsutbetalinger enn nødvendig.

Kommunal- og regionaldepartementet

Kostnadene ved å utvikle et datasystem for å behandle utlendings- og flyktningsaker (DUF) var vesentlig høyere enn de 25 mill. kronene som etter om-disponeringer var bevilget til prosjektet. Departementet oppga at ny kostnadsramme for prosjektet ligger mellom 48 og 68 mill. kroner.

Utviklingsprosjektet ble satt i gang uten tilstrekkelig oppfølging av framdrift, kvalitet og kostnader. Blant annet hadde det ikke vært utarbeidet samlet budsjett og regnskap over kostnadene forbundet med utviklingen av datasystemet. Det var fortsatt uklart når systemet kan settes i full drift.

Stortinget hadde ikke vært orientert om de samlede norske forpliktelsene i samarbeidsprosjektene Interreg III-programmene for 2000–2006 som var stipulert til 560 mill. kroner. Det var flere svakheter knyttet til rutinene for oppfølging av norske midler.

Olje- og energidepartementet

Det var mangelfull oppfølging av regelverket for statlige anskaffelser i departementet. Det omfattet blant annet manglende anbudsprotokoller og manglende innhenting av skatteattester. Departementet ble også året før kritisert for tilsvarende forhold.

I forbindelse med omlegging av forvalterordningen for SDØE, hadde Riksrevisjonen sett nærmere på de instruks og retningslinjer som var gitt, og på prosessen med overføring av ansvar fra Statoil til

Petoro AS. Enkelte forhold omkring regnskapsavlegget ble tatt opp, blant annet etterslep i avstemninger og differanser i forhold til det som var innrapportert til statsregnskapet. Det ble også påpekt at det hadde tatt lang tid å få nødvendige retningslinjer på plass, og at forholdet til økonomireglementet ikke var fullt avklart.

Sosialdepartementet

Riksrevisjonen hadde også for 2001 bemerkninger til Trygdeetatens regnskap. Dette gjaldt blant annet at utestående krav i forbindelse med feilutbetalinger øker, at det var differanser mellom hva som var registrert som attføringslån i forhold til hva som framgår av gjeldsbrevene, og at innkreving av utestående krav i forbindelse med trygdens forskuttering av bidrag var lite effektiv.

Når det gjaldt tilgangsrettigheter til trygdeetatens datasystemer, ble det påpekt svakheter i rutinene. I tillegg var det registrert svakheter i internkontrollen i forbindelse med utbetaling av fødsels- og adopsjonspenger som blant annet hadde resultert i feilutbetalinger. Det ble også registrert mangelfulle kontrollrutiner og feilutbetalinger i forbindelse med refusjon av utgifter til medisiner m.v. (blå resept) og oppgjør med private laboratorier og røntgeninstitutt.

Utdannings- og forskningsdepartementet

Riksrevisjonen godkjente ikke regnskapet for Norges veterinærhøgskole for 2001. Regnskapet ble heller ikke godkjent for regnskapsåret 1999. Departementet hadde pålagt høgskolen å gjennomføre et prosjekt som i løpet av høsten 2002 skulle utarbeide og innføre rutiner og retningslinjer som stabiliserte regnskapsfunksjonen.

Utenriksdepartementet

Riksrevisjonens gjennomgåelse av NORADs forvaltning av tilskudd til Bistandsnemnda og Atlasalliansen avdekket at det var betydelige svakheter i NORADs rutiner og praksis. Det hadde også tatt lang tid å utarbeide retningslinjer og rutiner for forvaltningen på området.

Dokument nr. 3-serien:

3:6 (2001–2002) Riksrevisjonens undersøkelse av innsatsstyrt finansiering i somatiske sykehus

Innsatsstyrt finansiering i somatiske sykehus ble innført i 1997 og innebærer at sykehusene får betalt for hver behandlet pasient. Riksrevisjonens undersøkelse viste at svært mange sykehus manglet informasjon om blant annet ventelister, ressursutnyttelse og behandlingskvalitet i ledelsesrapportene som er helt nødvendig for at ordningen med innsatsstyrt finansiering skal bidra til effektiv drift av sykehusene. Kvaliteten på de medisinske registreringene i sykehuse-

ne var heller ikke tilfredsstillende. Hver tredje av de undersøkte pasientoppholdene var registrert med feil i hoveddiagnosen, og dermed også ofte klassifisert i feil DRG. Samlet sett var de økonomiske konsekvensene imidlertid relativt små, siden det i undersøkelsen ikke ble påvist systematisk medisinsk feilregistrering. Riksrevisjonen konstaterte at helsedepartementet ikke hadde vesentlige innvendinger til beskrivelsen av situasjonen, og at det fra departementets side ville bli gitt prioritering til utvikling av hensiktsmessige styrings- og rapporteringssystemer i ny foretaksmodell. Departementet opplyste at Riksrevisjonens synspunkter og vurderinger vil bli tatt med i den videre prosessen.

3:7 (2001–2002) Riksrevisjonens undersøkelse av bygging i 100-metersbeltet langs sjøen

Fra 1965 har det vært et generelt byggeforbud i 100-metersbeltet, blant annet for at allmennheten skal kunne ha tilgang til strandområder. I lovverket er det imidlertid gitt muligheter for å gjøre unntak fra byggeforbudet. Riksrevisjonens undersøkelse viste at det i perioden 1982–99 var blitt godkjent 8 100 nye bygninger i 100-metersbeltet langs sjøen i Oslofjordområdet og Aust-Agder. Det har i stor grad vært opp til kommunene å bestemme omfanget av utbyggingen. Det ble avdekket store forskjeller i utbyggingen fra kommune til kommune. I områder som omfattes av reguleringsplaner eller kommuneplaner gjelder heller ikke byggeforbudet. Kommuner har også kunnet gi dispensasjoner fra byggeforbudet for enkeltsaker. Mye av utbyggingen har skjedd som fortetting, noe som kan ha medført at allmennhetens tilgang til strandsonen har blitt dårligere. I løpet av de siste fem årene hadde 25 av 35 kommuner i Oslofjordområdet og Aust-Agder hatt planer om utbygging i 100-metersbeltet. I mars 2002 sendte Miljøvernministeren ut et brev til kystkommuner, fylkesmenn og fylkeskommuner om skjerping av planpraksis og dispensasjonspraksis i strandområdene.

3:8 (2001–2002) Riksrevisjonens undersøkelse av UDIs saksbehandling i utlendingssaker, statlige asylmottak og måloppnåelse for integreringstilskudd

Riksrevisjonens undersøkelse viste at Utlendingsdirektoratet (UDI) over lengre tid hadde hatt svært lang saksbehandlingstid i både asylsaker og andre saker som kommer inn under utlendingsloven og statsborgerloven. Flere organisasjonsendringer og andre tiltak hadde ikke ført til vesentlige forbedringer. Det ble også påvist svake resultater i forhold til sentrale mål for integreringstilskuddet, som i 2002 utgjorde 2,8 milliarder kroner.

Undersøkelsen viste at det har vært vesentlige svakheter i Kommunal- og regionaldepartementets etatsstyring av UDI og i UDIs styring internt. Det var over lang tid stilt både urealistiske og lite hen-

siktsmessige resultatkrav til etaten, og det ble avdekket mangler ved styringssystemene i UDI både når det gjelder planlegging og rapportering.

Riksrevisjonen konstaterte at det var en stor utfordring å få kommunene til å bosette et tilstrekkelig antall flyktninger og stilte spørsmål ved om departementet hadde vært aktiv nok med å vurdere nye tiltak overfor grupper med spesielt store problemer på arbeidsmarkedet.

Når det gjaldt mottakene, ga undersøkelsen grunn til å anta at disse er drevet i samsvar med de kravene som er satt for mottaksdriften. Selv om materialet viste at det er visse svakheter ved driften i alle mottakene, ble det ikke funnet eksempler på mottak med omfattende mangler. Undersøkelsen ga likevel grunn til å etterlyse en bedre oppfølging av mottakene fra UDIs side. Kommunal- og regionaldepartementet uttalte til undersøkelsen at det hadde iverksatt flere tiltak for å få ned saksbehandlingstiden og at var satt søkelys på UDIs oppfølging av asylmottakene og tiltak som kunne øke bosettingstakten.

3:9 (2001–2002) Riksrevisjonens undersøkelse av myndighetenes kontroll med helse- og miljøfarlige kjemikalier.

Riksrevisjonens undersøkelse viste at det var stor usikkerhet knyttet til miljøvernmyndighetenes utslippstall over helse- og miljøfarlige kjemikalier, og at det i Statens Forurensningstilsyn var begrenset kunnskap om viktige kilder til utslipp av flere prioriterte kjemikalier. Det viste seg også at Arbeidstilsynet i mindre grad hadde oversikt over bruken av kjemikalier som utgjør kjemisk helsefare i arbeidslivet. Arbeids- og administrasjonsdepartementet uttalte at de hadde igangsatt et evaluerings- og utviklingsprosjekt i Arbeidstilsynet og at Riksrevisjonens bemerkninger om Arbeidstilsynets oppfølging knyttet til kjemisk helsefare i arbeidslivet også ville bli spilt inn i dette arbeidet.

Riksrevisjonen konkluderte med at landbruksmyndighetene i svært liten grad hadde oversikt over den faktiske bruken av plantevernmidler. Landbruksdepartementet uttalte at de ville følge opp Riksrevisjonens resultater og vurderinger vedrørende kontroll som virkemiddel, for å nå sentrale målsetninger i arbeidet med helse- og miljøfarlige kjemikalier.

Undersøkelsen viste også at brudd på regelverket som regulerer bruken av helse- og miljøfarlige kjemikalier svært sjelden ble politianmeldt. Miljøverndepartementet uttalte at de ville se til at Statens forurensningstilsyn holder en streng anmeldelsespraksis i tiden framover.

3:1 (2002–2003) Riksrevisjonens gjennomgåelse og vurdering av antegnelsene til statsregnskapet for 1999 – 2000 desidert «Til observasjon» og en oppfølging av forvaltningsrevisjoner behandlet av

Stortinget.

Dokumentet omhandlet tolv antegnelser til statsregnskapene for 1999 – 2000 som tidligere hadde hatt betegnelsen «Til observasjon». Alle disse sakene ble ansett for avsluttet. I tillegg ble oppfølging av ni forvaltningsrevisjoner behandlet av Stortinget omtalt. Tre av disse sakene ble foreslått fulgt opp videre, mens de øvrige ble ansett for avsluttet.

3:2 (2002–2003) Riksrevisjonens kontroll med statsrådets (departementets) forvaltning av statens interesser i selskaper, banker mv. for 2001.

For 2001 orienterte Riksrevisjonen om enkelte forhold vedrørende statsrådets forvaltning under følgende departementer: Helsedepartementet, Justis- og politidepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Landbruksdepartementet, Nærings- og handelsdepartementet, Olje- og energidepartementet, Samferdselsdepartementet og Utdannings- og forskningsdepartementet. Forhold som ble tatt opp var blant annet manglende retningslinjer i henhold til Økonomireglementet for staten § 22, høyt egenkapitalnivå, utforming og endring av vedtekter, manglende innkalling til generalforsamling, ukorrekt og manglende føring av aksjebeholdning i kapitalregnskapet. I forbindelse med salg av statens aksjer i enkelte selskaper ble det blant annet orientert om styreleders rolle, oppnådd pris, bruk av muntlige avtaler og informasjon til Stortinget.

3:3 (2002–2003) Riksrevisjonens undersøkelse av planlegging og oppfølging av store veganlegg i Statens vegvesen.

Riksrevisjonens undersøkelse omfattet fem vegprosjekter. Undersøkelsen viste at detaljerte kostnadsoverslag i enkelte tilfeller syntes å mangle helt. I tillegg var det eksempler på at reguleringsplaner for deler av et prosjekt ikke var godkjent da prosjektet ble satt i gang.

Undersøkelsen avdekket omfattende omprosjekteringer og omreguleringer for flere av prosjektene, noe som delvis hadde kommet i stand etter initiativ fra berørte kommuner. Riksrevisjonen påpekte at det er viktig med god kontakt mellom vegmyndighetene og berørte kommuner ved utbygging av store vegprosjekter. Dette for å sikre effektive planprosesser og for at andre viktige samfunnshensyn som miljøhensyn, blir ivarettatt.

Undersøkelsen viste også at Statens vegvesen manglet et egnet verktøy for styring og oppfølging av utbyggingsprosjekter. Dette ble vurdert som et stort problem i de fem prosjektene som inngikk i undersøkelsen, noe som hadde vært kjent for Vegdirektoratet i lang tid.

Samferdselsdepartementet var enig i at det ikke hadde vært gode nok styringsverktøy og rapporteringsrutiner i plan- og gjennomføringsperioden for

de prosjektene som var blitt gjennomgått, og ville derfor arbeide videre med å utvikle verktøy, styringssystemer og kompetanse. Samferdselsdepartementet uttalte at det var viktig at prosjekter ikke ble fremmet før reguleringsplanen var vedtatt og at kostnadsoverslag var utarbeidet på bakgrunn av vedtatt plan.

3:4 (2002–2003) Riksrevisjonens undersøkelse vedrørende miljørettet bistand.

Riksrevisjonens undersøkelse omfattet en gjennomgang av elleve utvalgte bistandstiltak i Tanzania og Sri Lanka innenfor sektorene energi-, veg- og boligbygging. Felles for sektorene var at de tilsa aktsomhet når det gjaldt hensynet til miljøet. Undersøkelsen tok for seg hvordan miljøhensyn var integrert i NORAD-finansierte bistandstiltak. Undersøkelsen viste at miljøhensyn var berørt i dokumentasjonen i forberedelsesfasen, særlig gjaldt dette i Tanzania, men at det for øvrig var lite spor av miljøhensyn i dokumentasjonen for de fleste tiltakene både i gjennomføringsfasen og avslutningsfasen. Riksrevisjonen påpekte at NORADs ansvar for kontroll og dokumentering ikke falt bort, selv om prinsippet om mottakeransvar i bistanden ga samarbeidslandet ansvar for selve tiltaket.

Undersøkelsen indikerte at NORAD ikke hadde fulgt Utenriksdepartementets pålegg om å utvikle et rapporteringssystem som synliggjør resultatene av å integrere miljøhensyn i bistanden, og at det var grunn til å spørre om rapporteringen tilbake til Stortinget ga relevant informasjon om hvilke resultater som var oppnådd.

Utenriksdepartementet pekte i sitt svar på at de funn og vurderinger som var gjort i saken var nyttige. De uttalte at de vil ta opp med NORAD hvordan rutinene kan bedres for å påse at retningslinjene blir fulgt opp og at dette blir dokumentert på en systematisk måte.

3:5 (2002–2003) Riksrevisjonens undersøkelse av psykisk helsevern – opptrappingsplanen 1999–2006

Revisjonen hadde som mål å undersøke kvaliteten på de fylkeskommunale planene og Sosial- og helsedepartementets behandling av disse. Undersøkelsen omfattet psykiatriplanene for alle landets fylkeskommuner. Undersøkelsen viste at Sosial- og helsedepartementet ikke hadde vært tydelige nok overfor fylkeskommunene i sine krav til planene før planarbeidet startet. Departementet hadde heller ikke gitt føringer for hvordan behovene skulle kartlegges. Planene var til dels mangelfulle og til dels svært varierende i kvalitet og utforming. Godkjenningen av planene hadde derfor tatt lang tid, og var en av årsakene til at utbyggingen hadde kommet sent i gang. Undersøkelsen viste at utbyggingstempoet må øke dersom planen skal bli gjennomført innen 2006.

Undersøkelsen viste også at de fylkeskommunale planene sjelden gjorde rede for hvordan samordningen mellom primær- og spesialisthelsetjenesten skulle bli bedre. Sosial- og helsedepartementet kommenterte heller ikke denne problemstillingen i godkjenningen av planene. Helsedepartementet framholdt i sine kommentarer at kravet i helselovene om individuelle planer ville kunne gi en bedre samordning.

Undersøkelsen viste videre at fylkeskommunene ikke hadde kartlagt pasientgruppens behov for helse tjenester. Totalt ville fylkeskommunene investere for langt mer enn opptrappingsplanen ga rom for, og det var vanskelig å se beregningsgrunnlaget for investeringene. Fylkeskommunene hadde også i liten grad gjort rede for hvordan de vil øke personellinnsatsen og behandlingen i dagavdeling og poliklinikk. Helsedepartementet delte Riksrevisjonens vurderinger om svakheter i de fylkeskommunale planene, og ville følge opp Riksrevisjonens anmerkninger i den videre dialog med helseforetakene og kommunene.

Utviklingsarbeid

PROSIT

Riksrevisjonen har utviklet et prosessorientert IT-revisjonsverktøy for regnskapsrevisjon (PROSIT), som ble tatt i bruk i juli 2002. Regnskapsrevisjonen av alle statlige virksomheter skal dokumenteres i PROSIT. Riksrevisjonens metodikk for regnskapsrevisjon er integrert i programmet slik at brukerne får støtte til å utføre revisjonen i tråd med god revisjonsskikk i Riksrevisjonen. Videreutviklingen av PROSIT fortsetter i 2003.

Metodeutvikling

Standarder og retningslinjer for alt revisjonsarbeidet i Riksrevisjonen ble utviklet og iverksatt fra og med 1. januar 1999. Det har etter dette pågått en løpende metodeutvikling internt i Riksrevisjonen som ikke er nedfelt i gjeldende standarder og retningslinjer. Den generelle utviklingen av revisjonsmetodikk både nasjonalt og internasjonalt, som for eksempel The International Organisation of Supreme Audit Institutions's (INTOSAI) utviklingsarbeid, innebærer også at Riksrevisjonens standarder og retningslinjer bør oppdateres. Det er derfor satt i gang et arbeid for å ajourføre og videreutvikle standarder og retningslinjer for alle revisjonstypene. Arbeidet videreføres i 2003.

Arbeidet med å utvikle validitetsrevisjoner ble påbegynt. Formålet med validitetsrevisjoner er å kontrollere om forvaltningens systemer for resultat- og virksomhetsrapportering til blant annet Stortinget innholder pålitelige og gyldige data.

I juli 2002 ble det etablert egne støtteenheter for henholdsvis regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon/selskapskontroll. Disse er tillagt ansvaret for

det løpende metodeutviklingsarbeidet i Riksrevisjonen.

Kvalitetssikring

I forvaltningsrevisjonen er det i løpet av året satt i drift et intranettbasert system for kvalitetssikring. Tidligere erfaringer er systematisert. Systemet støtter opp om alle ledd i arbeidsprosessen. Oppdaterte maler og sjekklister er lagt inn i systemet og skal bidra til riktig form på produktene, og at alle viktige momenter blir vurdert og kvalitetssikret underveis.

IT-revisjon m.m.

IT-utviklingen innen statsforvaltningen krever at Riksrevisjonen utvikler sin revisjonsmetodikk mot IT-baserte systemer. Arbeidet med å utvikle en revisjonsmetodikk som blant annet kan avdekke mangelfull styring og internkontroll og eventuelt økonomisk kriminalitet er påbegynt og videreføres i 2003. Det er etablert et internt forum for de som arbeider med eller er interessert i IT-revisjon og utviklingen innen feltet. Det er implementert en intern nettbasert nyhetsgruppe på området.

Bekjempelse av økonomisk kriminalitet

I Norge er forventningene til den eksterne revisors rolle i bekjempelse av den økonomiske kriminalitet endret i den senere tid. Privat revisor har gjennom lovgivning fått en mer aktiv rolle gjennom revisjonen til ikke bare å bidra til å forebygge, men også til å avdekke misligheter og feil. Riksrevisjonen har foreslått for Stortinget at den i ny lov skal få en mer aktiv rolle i kampen mot misligheter og korrupsjon, herunder en mulighet til å melde sine funn eller mistanker til politiet eller andre kontrollinstanser.

Veiledningsoppgaver/observatøroppgaver

Riksrevisjonen har gitt veiledning til reviderte virksomheter både i revisjonskommunikasjonen og ved å delta som observatører i aktuelle utviklingsprosjekter. Riksrevisjonen har blant annet vært observatør i det regjeringsoppnevnte utvalget for vurdering av flerårige statsbudsjetter og alternative prinsipper for budsjettering og regnskapsføring i staten, som avga sin innstilling i januar 2003. Riksrevisjonen har oppnevnt observatør i en styringsgruppe under Finansdepartementet vedrørende gjennomgang og revisjon av Økonomireglementet for staten med tilhørende funksjonelle krav. Riksrevisjonen er også representert i de referansegrupper som er nedsatt av Finansdepartementet, henholdsvis departemental styring av virksomheter, tilskuddsforvaltning, intern styring og overordnet regelverk. Riksrevisjonen er observatør i en styringsgruppe nedsatt av Arbeids- og administrasjonsdepartementet for e-handel i det offentlige.

Det legges vekt på kommunikasjon med reviderte virksomheter gjennom hele revisjonsprosessen. Det har blant annet vært gjennomført egne kontaktmøter mellom Riksrevisjonen og departementene/virksomhetene.

Undervisning

Det er undervist ved en rekke utdanningsinstitusjoner, blant annet høyskoler og Forsvarets stabs- og forvaltningsskoler, og det er holdt foredrag for ulike statlige virksomheter og presentasjoner av revisjonsarbeidet i ulike fora. Det er viktig at den kunnskap og innsikt som Riksrevisjonen besitter blir formidlet utad, noe som også bidrar til å synliggjøre Riksrevisjonens arbeid og kontrolloppgaver. God kontakt med utdanningsmiljøer/-institusjoner er samtidig av betydning for rekrutteringen til Riksrevisjonen.

4 Internasjonale aktiviteter

Internasjonale revisjonsoppdrag

Revisjonsoppdrag i internasjonale organisasjoner gir økt revisjonskompetanse og nyttig kunnskap om hvordan slike organisasjoner forvalter de midler medlemslandene har bevilget. Riksrevisjonen hadde i 2002 revisjonsoppdrag i følgende organisasjoner:

- *International Organization for Migration (IOM)*. Revisjonsoppdraget løper i perioden fra og med 01.01.2001 til og med 31.12.2003.
- *European Center for Medium Range Weather Forecasts (ECMWF)*. Revisjonsoppdraget ble avsluttet 31.05.2002.
- *EFTA/ESA/EFTA Court*. Revisjonen omfatter også revisjon av Financial Mechanism som revideres sammen med Revisjonsretten i EU.

Internasjonale opplæringsoppdrag

Riksrevisjonen har bistått den latviske riksrevisjonen i form av rådgivning i forbindelse med et forvaltningsrevisjonsprosjekt som latvierne skal gjennomføre. Bistanden videreføres i 2003.

Det har vært arbeidet med å etablere en ny avtale om bistand til utvikling av riksrevisjonen i Zambia. Avtaleinngåelse vil først skje våren 2003.

Deltagelse i internasjonale møter og utviklingsprosjekter

- *INTOSAI/EUOSAI*.

Riksrevisjonen er medlem av INTOSAI (The International Organisation of Supreme Audit Institutions) og dens regionale organisasjon for Europa, EUOSAI (The European Organisation of Supreme Audit Institutions). INTOSAI er etablert for å være en møteplass for utveksling av ideer og erfaringer mellom riksrevisjoner, og bidra til å fremme den faglige utviklingen av revisjonsfaget innen offentlig revisjon. Riksrevisjonen er medlem i INTOSAI Governing Board, medlem av INTOSAI Finance Committee, og møter som observatør til EUOSAI Governing Board. Riksrevisjonen har også deltatt i INTOSAI Strategic Planning Task Force som skal komme med innspill til INTOSAI's framtidige oppgaver, organisering og funksjon.

- *INTOSAI-komiteer/arbeidsgrupper*. INTOSAI komiteene er sentrale fora for den fag-

lige utvikling av offentlig revisjon. Komiteene er etablert for å diskutere og gi råd i utvalgte problemstillinger av generell interesse for riksrevisjonene. Riksrevisjonen har siden 1992 vært medlem av INTOSAI Working Group on Environmental Auditing (miljørevisjon) og arbeider for tiden med en strategi for revisjon av avfallsområdet, som skal legges fram for arbeidsgruppen. Siden 1999 har Riksrevisjonen også vært medlem i INTOSAI Working Group on the Audit of Privatisation (privatisering), INTOSAI Auditing Standards Committee (revisjonsstandarder), INTOSAI Standing Committee on EDP Audit (IT-revisjon). Riksrevisjonen er leder for INTOSAI Working group on auditing International Institutions (revisjon av internasjonale organisasjoner) som ble etablert i 2001. Riksrevisjonen har også deltatt på møter i de øvrige komiteer.

- *Besøk til og fra utlandet*. Riksrevisjonen har mottatt besøk fra den østerrikske riksrevisor og av delegasjoner fra riksrevisjonene i Japan, Finland og Kina. Riksrevisor har besøkt riksrevisjonen i Portugal.
- *Nordisk samarbeid*. Det nordiske samarbeid er videreført. Møtet for de nordiske kontaktpersonene ble holdt i Oslo i mai 2002 og det nordiske sjefsmøtet ble holdt på Færøyene i august 2002. Det er etablert en nordisk arbeidsgruppe for selskapskontroll, og første møte fant sted i Oslo i april 2002. I september ble det arrangert nordisk seminar i forvaltningsrevisjon i Oslo. Representanter fra Riksrevisjonen deltok på det årlige nordisk-baltiske møte i Riga.
- *«Utsteinsamarbeidet»*. Det etablerte samarbeidet mellom riksrevisjonene i England, Tyskland, Nederland, Belgia, Sverige, Finland, Danmark og Norge er videreført. Det har vært arbeidet med å samle inn de ulike lands rapporterings-/revisjonskrav i bistandsprosjekter. Arbeidet videreføres i 2003.
- *Samarbeid med NATO-revisjonen*. Riksrevisjonen deltok på det årlige møte mellom NATO Board of Auditors og NATO-landenes

riksrevisjoner om revisjonen av NATO-regnskapet. Riksrevisjonen har for perioden 2002 – 2005 et medlem i NATO Board of Auditors.

- *Samarbeid mellom revisjonsorganene i de land som har F-16 jagerfly.*
Samarbeidet er videreført og det er besluttet at Norge skal lede det videre arbeidet for en toårssperiode. Norge skal også lede en arbeidsgruppe

som skal foreta en undersøkelse vedrørende drifts- og vedlikeholdskostnader for F-16 flyene basert på regnskapsundersøkelser.

- *Korrupsjon*
Representanter fra Riksrevisjonen har deltatt på en work-shop om korrupsjon for de baltiske land i regi av OECD i Vilnius, Litauen.

5 Organisering, ressursfordeling og Personalet

Riksrevisorkollegiet

Riksrevisjonens øverste ledelse er et kollegium bestående av fem riksrevisorer valgt av Stortinget for en periode av fire år.

I perioden 1. juli 1998–30. juni 2002 hadde kollegiet følgende sammensetning:

Leder:	Bjarne Mørk-Eidem
Varamedlem:	Åse Klundelien
Nestleder:	Eivind Eckbo
Varamedlem:	Arve Lønnum
Medlem:	Tore Haugen
Varamedlem:	Eilef A. Mæland
Medlem:	Helga Haugen
Varamedlem:	Johan Buttedal
Medlem:	Brit Hoel
Varamedlem:	Nils Totland

Det nåværende kollegium er valgt for perioden 1. juli 2002 til 30. juni 2006 og har følgende sammensetning:

Leder:	Bjarne Mørk-Eidem
Varamedlem:	Brit Hoel
Nestleder:	Annelise Høegh
Varamedlem:	Siri Frost Sterri
Medlem:	Jan L. Stub
Varamedlem:	Arve Lønnum
Medlem:	Wenche Lyngholm
Varamedlem:	Nils Totland
Medlem:	Helga Haugen
Varamedlem:	Johan Buttedal

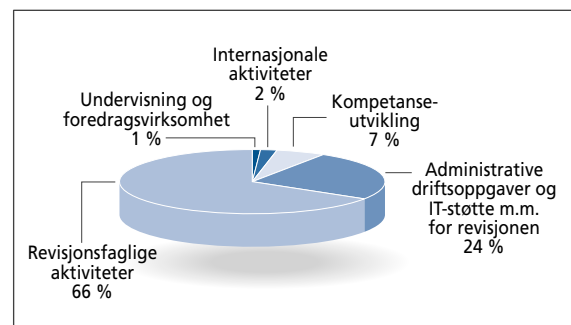
Det er avholdt 10 kollegiemøter i 2002. I juni besøkte kollegiet Riksrevisjonens samlokalisering på Hamar og Norsk Tipping, samt Forsvarets anlegg på Rena.

Organisering og ressursfordeling

Med utgangspunkt i arbeidet med strategisk plan for perioden 2003–2006, forslag til ny lov og instruks, signaler fra Stortingets behandling av Riksrevisjo-

nens rapporter og utvalget som utredet Stortingets kontrollfunksjon, ble det foretatt en total gjennomgang av Riksrevisjonens oppgaveløsning og organisering. Konklusjonen på denne gjennomgangen var blant annet at det var ønskelig å øke omfanget av forvaltningsrevisjon og organisere selskapskontrollen sammen med forvaltningsrevisjonen. En omorganisering i Riksrevisjonen ble gjennomført med virkning fra 1. juli 2002 og innebar at antallet regnskapsrevisjonsavdelinger ble redusert fra fem til fire og antallet forvaltningsrevisjonsavdelinger økte fra en til to. Samtidig ble det etablert revisjonsstøttefunksjoner for regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon/selskapskontroll. Støttefunksjonene ble plassert i egne seksjoner og skal blant annet arbeide med metodeutvikling og kvalitetskontroll.

Årsrapporteringen fra de enkelte avdelinger i Riksrevisjonen viser at den totale ressursbruk på ulike aktiviteter i 2002 er omtrent den samme som i 2001. Revisjonsinnsatsen fordelt på de ulike revisjonstyper viser en svak økning av forvaltningsrevisjon i forhold til 2001. Nedenstående figur viser Riksrevisjonens fordeling av ressurser på de ulike aktivitetene i 2002.

Figur 1 Riksrevisjonens fordeling av ressurser i 2002 i prosent

Tabell 1 Fordeling av ressurser mellom revisjonstypene i perioden 2000–2002 i prosent

Revisjonstype	2000	2001	2002
Regnskapsrevisjon	78	78	75
Forvaltningsrevisjon	17	17	21
Selskapskontroll	5	5	4

Personalsituasjonen

Riksrevisjonen hadde i 2002 en ramme på 460 årsverk. Ved årsskifte var 467 personer tilsatt, i totalt 457 årsverk. 90 personer er lokalisert utenfor Oslo (vedlegg 2).

Tabell 2 Personalets alderssammensetning i 2002

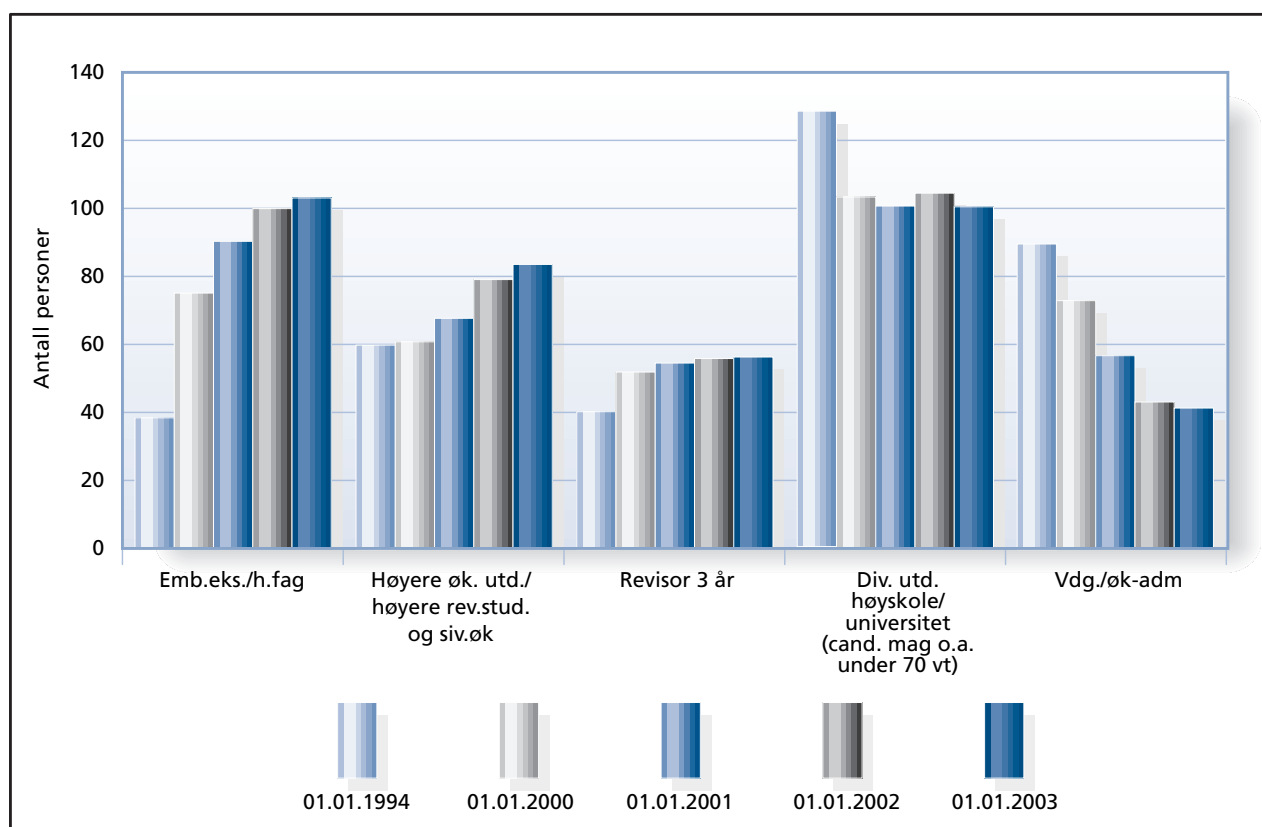
Alder	Mann	Kvinne	Totalt	I prosent
Opptil	29	36	19	55 11,8
30–39	59	91	150	32,1
40–49	62	66	128	27,4
50–59	55	50	105	22,5
60 og over	19	10	29	6,2
	231	236	467	100

Likestilling

Kjønnsfordelingen i Riksrevisjonen viste i 2002 en kvinneandel totalt på 50,5 prosent. Kvinneandelen varierer noe mellom de ulike avdelingene. I tråd med målsetningen i Riksrevisjonens handlingsplan for likestilling var det i 2002 en kvinneandel på minst 40 prosent i alle stillingsgrupper inkludert topp- og mellomledere.

Personalets kompetanse

Riksrevisjonen satser bevisst på å rekruttere medarbeidere med god formalkompetanse, og andelen medarbeidere med høyere utdanning har økt i de senere årene. Formalkompetansen i revisjonsavdelingene er vist i diagrammet nedenfor.

Figur 2 Sammensetting av kompetanse i fagavdelingene

Kompetanseutvikling

Det stilles store krav til det arbeidet ansatte i Riksrevisjonens utfører. Selv om alle nytilsatte i revisjonsavdelingene har høyere utdanning, satses det på ytterligere kompetanseutvikling og spesialisering på ulike fagområder - spesielt innen IT-revisjon. Medarbeiderne tilbys både interne og eksterne kurs, og stipend til videreutdanning.

I henhold til Riksrevisjonens interne opplæringsprogram ble det i 2002 gjennomført over 30 interne kurs innen revisjonsfag, internasjonalisering og andre temaer. I tillegg ble det arrangert introduksjonskurs for nytilsatte og ulike IT-kurs.

Riksrevisjonen har inngått avtale med Bedriftsøkonomisk institutt om vektallskurs i prosjektledelse på bachelornivå. I 2002 gjennomførte 57 medarbeidere slike kurs. 9 medarbeidere gjennomførte CISA-

studiet (Certified Information System Auditor). Det ble tildelt stipend til høyskole- og universitetsutdanning til 31 medarbeidere.

Personalpolitiske tiltak

Hospitering

Det er utarbeidet en strategi for bruk av hospitering som en del av personalpolitikken. En medarbeider hospiterte seks måneder våren 2002 i Riksrevisjonsverket i Sverige innenfor området forvaltningsrevisjon. En medarbeider hospiterte i ESA fra oktober 2001 til juli 2002.

Praksisordning for å bli registrert revisor

Riksrevisjonen har etablert en ordning med nødvendig tilleggspraksis for at ansatte skal kunne få godkjenning/autorisasjon som registrert revisor. Fra oktober 2002 til mars 2003 har en medarbeider slik praksis hos Fylkesskattesjefen i Oslo.

Fleksible arbeidsordninger

Det er etablert retningslinjer for fleksible arbeidsordninger som gjelder fra 1. januar 2003. Ordningen går ut på at medarbeidere kan inngå avtale for en periode om å ha hjemmekontor én dag pr uke.

Seniorpolitikk

Ifølge Riksrevisjonens seniorpolitikk kan seniorer over 55 år med minimum ti års erfaring fra Riksrevisjonen, søke om inntil tre måneders permisjon med lønn for å styrke og fornye seg, både personlig og

faglig. I 2002 fikk tre medarbeidere innvilget slik permisjon med henholdsvis en, to og tre måneder. Minimum 25 prosent av stipendmidlene er øremerket ansatte over 45 år. I 2002 gikk 46 prosent av stipendmidlene til denne gruppen.

Rekruttering, turnover og markedsføring

Det ble ansatt 43 nye medarbeidere i 2002. Den totale turnoveren var på 5,5 prosent mot 10,2 prosent året før. I tillegg har fire medarbeidere gått av med alderspensjon.

Det ble også i 2002 gjennomført markedsføring av Riksrevisjonen som arbeidsplass ved flere høyskoler og universitet. Riksrevisjonen har i uttalelse til ny rammeplan for treårig revisorstudium presisert behovet for at studiet må omfatte alle typer revisjon, og gi kandidatene kjennskap til både offentlig og privat revisjon.

Sykefravær

Sykefraværet i 2002 var på 6,0 prosent mot 6,2 prosent i 2001. Riksrevisjonen har satt i gang flere tiltak som kan bidra til lavere sykefravær. I 2002 ble det besluttet å iverksette en prøveordning med utvidet adgang til egenmelding. Det ble også innført nye fraværstatistikker som gir Riksrevisjonen bedre grunnlag for å følge opp utvikling av sykefravær over tid. Arbeidet med å etablere gode rutiner for oppfølging av sykmeldte videreføres i 2003. Arbeidet skjer i samarbeid med bedriftshelsetjenesten OMNIA.

6 Administrasjon og interne aktiviteter

Administrative driftsoppgaver og støttefunksjoner

Riksrevisjonen har en egen IT-seksjon som i tillegg til å drifte Riksrevisjonens IT-systemer, arbeider med utvikling innenfor sitt fagfelt og IT-støtte til revisjonsarbeidet. Riksrevisjonen har også valgt å ha egne ansatte til å utføre andre nødvendige administrative støttefunksjoner i stedet for å kjøpe disse tjenestene eksternt, som for eksempel resepsjonsvakter, driftsteknikere og rengjøringspersonale. Lokaliseringene utenfor Oslo medfører også et behov for administrative ressurser til å drifte disse enhetene. For øvrig brukes interne ressurser til å utvikle og gjennomføre en rekke kurs, til Riksrevisjonens bibliotek og til ulike drifts- og utviklingsoppgaver innenfor personaladministrasjon og økonomiforvaltning.

Mobile kommunikasjonsløsninger

Det er etablert en mobil kryptert kommunikasjonsløsning med høy grad av sikkerhet, hvor Riksrevisjonens ansatte kan nå Riksrevisjonens sentrale informasjonssystemer fra egen PC, uavhengig av geografisk plassering. Den mobile kommunikasjonsløsningen ble satt i drift 1. november 2002.

Sikkerhetsprosjekt

Det ble i 2001 satt i gang et sikkerhetsprosjekt for å etablere et nytt overordnet internt regelverk for informasjonssikkerhet. Prosjektet ble sluttført ved at Kollegiet den 26. juni 2002 vedtok ny instruks for informasjonssikkerhet. I tillegg til instruksjonen er det utarbeidet utfyllende rutiner med sikkerhetsbestemmelser om behandling av informasjon og bruk av informasjonssystemer. I løpet av våren 2003 vil alle ansatte ha fått opplæring i det nye regelverket. Opplæring i regelverket er også innført som en obligatorisk del av introduksjonskurset for nyansatte. Det er etablert et sikkerhetsforum med representanter fra ulike interne fagmiljøer, som skal bidra til at regelverket blir fulgt og at det fungerer etter sin hensikt.

Offentlighetsloven

I 2002 var det en stor økning i antallet begjæringer om innsyn i Riksrevisjonen, sett i forhold til 2001. I løpet av 2002 kom det 705 skriftlige begjæringer om innsyn i enkeltdokumenter fra Riksrevisjonens of-

fentlige journal. I 2001 var antallet 380. Den offentlige journalen publiseres daglig på Riksrevisjonens nettsted (www.riksrevisjonen.no).

Riksrevisjonens informasjons- og kommunikasjonsstrategi

Storting, reviderte virksomheter og allmennheten har stor interesse for, og forventning til funn og resultater i forbindelse med Riksrevisjonens arbeid. Det er derfor en utfordring for Riksrevisjonen å synliggjøre resultatene, og bidra til at resultatene blir framstilt på en saklig, balansert og forståelig måte. Arbeidet med å etablere en informasjons- og kommunikasjonsstrategi for Riksrevisjonen videreføres i 2003.

Tillegg til Riksrevisjonens forslag til ny lov og instruks

Riksrevisjonen har i brev til Stortinget høsten 2002 foreslått enkelte justeringer/presiseringer og tillegg til forslag til ny lov og instruks som ble oversendt Stortingets presidentskap i januar 2001.

Faglig forum

«Faglig forum» er møter der aktuelle tema presenteres for Riksrevisjonens tilsatte av interne eller eksterne krefter. I 2002 har det vært arrangert åtte møter, med eksterne forelesere på to av møtene.

Strategisk plan 2003–2006

Riksrevisorkollegiet vedtok på sitt møte 27. februar 2002 strategisk plan for perioden 2003–2006. Planen er bygget opp rundt en overordnet visjon om at Riksrevisjonen bidrar til fornuftig ressursbruk og god forvaltning. I planen er det satt fokus på enkelte utviklingstrekk som påvirker Riksrevisjonens rolle og oppgaver, og en del særlige utfordringer. Strategien skal bidra til en ytterligere profesjonalisering av Riksrevisjonens revisjon og kontroll.

Før strategien ble vedtatt var den gjenstand for en omfattende prosess internt. Parallelt med prosessen rundt ny strategisk plan ble organisasjonsmessige endringer drøftet. Dette resulterte i noen organisasjonsendringer, som ble gjennomført med virkning fra 1. juli 2002.

7 Riksrevisjonens budsjett og regnskap for 2002

(tall i 1 000 kr)

Kap.	Post	Regnskap 2001	Budsjett 2002	Regnskap 2002	
0051	Riksrevisjonen				
	01	Lønn og godtgjørelser	166 995	181 512	181 946
	11	Varer og tjenester	94 089	95 691	90 545
		Sum utgifter	261 084	277 202	272 491
3051	Riksrevisjonen				
	01	Refusjon innland	285	250	
	02	Refusjon utland	93	250	358
	16	Refusjon fødselspenger	4 107		3 319
	18	Refusjon sykepenger	4 650		5 068
		Sum inntekter	9 135	500	9 136

Regnskapet er revidert av statsautorisert revisor Ole Kjelstrup, som Stortingets presidentskap har oppnevnt som revisor. Revisjonsberetning er sendt Stortinget.

Riksrevisjonens melding om virksomheten i 2002 sendes Stortinget.

Vedtatt i Riksrevisjonens møte 1. april 2003.

Bjarne Mørk-Eidem

Annelise Høegh

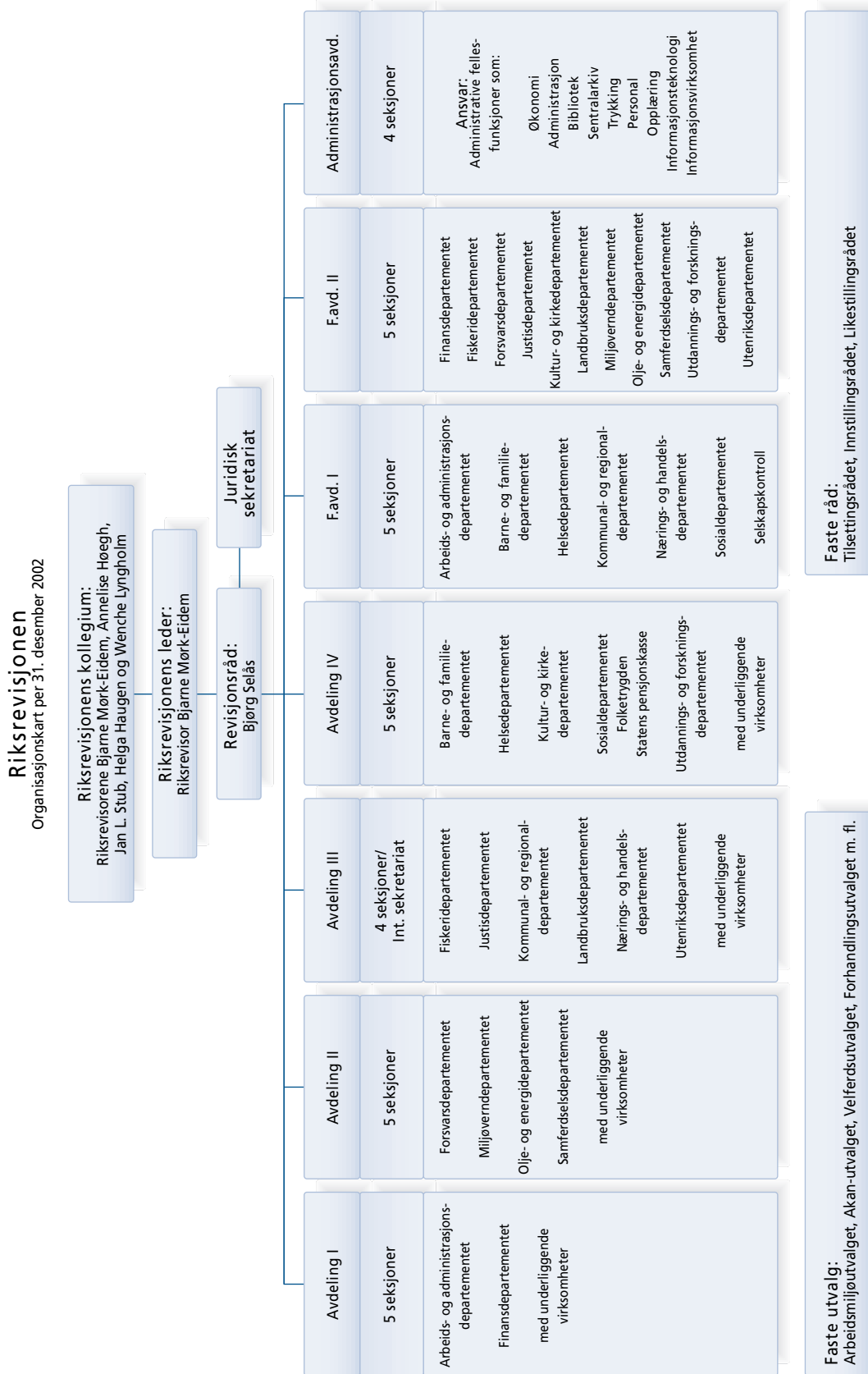
Jan L. Stub

Helga Haugen

Nils Totland

Björg Selås

Vedlegg 1

Vedlegg 2**Revisorer lokalisert utenfor Oslo og stillinger ved utgangen av 2002**

Vedlegg 3

Påbegynte forvaltningsrevisjoner som videreføres i 2003

Forvaltningsrevisjoner som videreføres som foranalyse (FA) eller hovedanalyse (HA) i 2003 (fordelt departementsvis):

Arbeids- og administrasjonsdepartementet

- Konsulentbruk i staten (HA)
- Utvikling av Fornebuområdet (FA)
- Måloppnåelse ved omorganiseringer (HA)

Barne- og familiedepartementet

- Oppfølging og tilsyn med ulike tiltak i barnevernet (HA)

Finansdepartementet

- Virksomhetskontroller i Tollvesenet (HA)
- Innfordring i skatteetaten og toll- og avgiftsetaten (HA)

Fiskeridepartementet

- Forvaltningen av fiskerressursene (HA)

Forsvarsdepartementet

- Effektiviteten i Forsvarets nye informasjonssystem (HA)
- Store materiellanskaffelser i Forsvaret (FA)
- Forsvarets internasjonale operasjoner (FA)
- Sikkerhet i ny IS-infrastruktur i Forsvaret (FA)
- Avhendingsprosjektet i Forsvarsbygg (FA)

Helsedepartementet

- Refusjon av medisiner (blå resept) (HA)
- Effektivitet i sykehus (HA)
- Sykehusenes utnyttelse av de kirurgiske avdelingene (HA)

Justisdepartementet

- Ressursanalyse av KRIPOS (HA)
- Effektiviteten i straffesaksjeden (FA)

Kommunal- og regionaldepartementet

- Inntektssystemet for kommunene (HA)

Kultur- og kirke departementet

- Statlige krav til og tilsyn med allmennkringkastingen (FA)
- Bevaring og sikring av samlingene til statlige museer (HA)

Landbruksdepartementet

- Bærekraftig bruk av reinbeiteressursene i Finnmark (HA)

Miljøverndepartementet

- Oppfølging av konvensjonen om biologisk mangfold (FA)

Samferdselsdepartementet

- Statens kjøp av tjenester i NSB (HA)
- Effektiviteten av offentlige tiltak i kollektivtrafikken (FA)
- Vurdering av sikkerhet i infrastruktur for elektronisk kommunikasjon (FA)

Sosialdepartementet

- Resultatanalyse av handlingsplan for eldreomsorgen (HA)

Utdannings- og forskningsdepartementet

- Virksomhetsstyring ved universitetene (FA)
- Måloppnåelse i Forskningsrådets programmer (FA)

Utenriksdepartementet

- Effektiviteten av norsk bistand til Mosambik (HA)
- Kvinne- og likestillingsrettet bistand (FA)
- Forvaltningens arbeid for å påvirke utformingen av EØS-relevant regelverk (FA)

Vedlegg 4**Orientering om INTOSAI Development Initiative – IDI**

INTOSAI Development Initiative er et opplæringsprogram rettet mot riksrevisjoner i utviklings- og reformland. IDIs virksomhet foregår gjennom INTOSAIs regionale sammenslutninger for Afrika, Arabia (landene i Den arabiske liga), Asia, Europa, Karibia, Latin-Amerika og Oseania, og IDI har et nært samarbeid med regionenes sekretariater og opplæringskomitéer.

Fra opprettelsen i 1986 lå sekretariatet for IDI i Canada, i tilknytning til den canadiske riksrevisjonen. Stortinget sluttet seg i 1998 til Riksrevisjonens forslag om at IDI ble etablert i Norge fra 1. januar 2001, jf. Dokument nr 3:14 (1997–98) og Innst.S. nr. 8 (1998–99). Forutsetningen var at fullfinansiering av sekretariatets drift skulle skje over bistandsbudsjettet. Utenriksdepartementet foreslo i St.prp. nr. 1 (1998–99) bevilgning til IDI-sekretariatet fra og med 1999. Dette ble vedtatt av Stortinget og er siden videreført.

I tråd med forutsetningene opprettet Riksrevisjonen i 1999 stiftelsen INTOSAI Development Initiative. Styret består av sju medlemmer, hvor fire er fra Riksrevisjonen. Riksrevisjonens leder er leder av styret for IDI. De andre styremedlemmene er riksrevisorer i Canada, Nederland og Storbritannia, og INTOSAIs generalsekretær er observatør. Stiftelsens sekretariat ble også etablert i 1999 for å forberede overtakelsen av ansvar og oppgaver fra 1. januar 2001. IDI-sekretariatet er samlokalisert med Riksrevisjonen i Oslo. IDI-sekretariatet disponerte i 2002 12,5 årsverk fordelt på 16 medarbeidere. IDI rekrutterte i 2002 medarbeidere fra flere INTOSAI regioner for å ivareta god kommunikasjon og legge til rette for best mulig samarbeid.

Den strategiske planen for IDIs faglige programvirksomhet i perioden 2001–2006 fastslår at IDI fortsatt skal arbeide regionalt og ikke bilateralt, og den bygger på at det eksisterer en viss opplæringskapasitet og -kompetanse i INTOSAIs regioner. IDI skal i nært samarbeid med riksrevisjonene i de respektive regioner bidra til å opprettholde og videreutvikle opplærings samarbeidet. De fem hovedmålene i IDIs strategiske plan er å

- sikre og styrke opplæringskapasiteten i INTOSAIs regioner
- etablere og/eller styrke nettverk av opplærings spesialister
- samarbeide med INTOSAIs stående fagkomitéer og arbeidsgrupper

- oppdatere og videreutvikle IDIs informasjonsprogram
- utrede potensialet for fjernundervisning

Det er utarbeidet fem prosjekter for gjennomføring av planen, ett for hvert hovedmål. Prosjektene omfatter første halvdel av planperioden (2001–2003). Kostnadene ved programvirksomheten dekkes ikke av driftstilskuddet til sekretariatet, og må søkes dekket ved bidrag fra bistandsorganer, utviklingsbanker, internasjonale organisasjoner mv. Bistandsorganene i Canada, Danmark, Finland, Island og Sverige støtter opp om finansieringen av IDIs programvirksomhet, og økonomisk støtte er også mottatt fra Verdensbanken. Finansieringen av IDIs programvirksomhet er sikret til og med 2003, og det er inngått avtale om deler av finansieringen som trengs i 2004–2005.

Hovedfokus har hittil vært på mål 1 og 2, og i løpet av 2003 i økende grad på mål 3. I 2002 gjennomførte IDI kapasitetsstyrkende programaktiviteter i alle INTOSAIs regioner. Det har vært satset på en balanse mellom opplæringsrelaterte aktiviteter, tiltak for å styrke informasjonsutveksling innen og mellom regionene, og å legge til rette for implementering av INTOSAIs veiledninger og anbefalinger for god offentlig revisjon. For å koordinere egne strategier med donorer og andre berørte parter har IDI inngått flere samarbeidsavtaler. IDI har sørget for en rimelig fordeling mellom kjønnene ved å prioritere kvinners mulighet til å delta i programaktivitetene. I den grad det har vært mulig, har IDI kjøpt varer og tjenester lokalt der den enkelte aktivitet har funnet sted.

IDI satser på omfattende programmer som setter ledere og revisorer i stand til å være instruktører og ressurspersoner i deres egen nasjonale riksrevisjon, så vel som innen regionen, og det er et mål at alle aktiviteter skal bidra til å sikre kontinuitet og bærekraftig utvikling. Utdanning av opplærings spesialister er et viktig element i dette arbeidet, og i 2002 er det utdannet nye opplærings spesialister og instruktører i flesteparten av regionene.

Etter anmodning fra INTOSAIs region for Europa, EUROSAI, ble det i slutten av 2000 satt i gang et omfattende program for styrking av opplæringskapasiteten og utdanning av opplærings spesialister i riksrevisjonene i Sentral- og Øst-Europa og på Balkan. Første fase i dette programmet ble i hovedsak

gjennomført i 2001–2002 for 12 av landene som søker medlemskap i EU. Neste fase planlegges å omfatte øvrige land i denne delen av Europa, og et planleggingsmøte med representanter for 11 lands riksrevisjoner ble holdt i november 2002. Det ble enighet om å gjennomføre hovedtyngden av neste fase i programmet i 2004–2005. Utenriksdepartementet har finansiert første fase i EUROSAI-programmet i tilknytning til Handlingsplanen for søkerlandene til EU.

I løpet av 2002 er det inngått omfattende samarbeid med to av INTOSAIs fagkomitéer, arbeidsgruppen for miljørevisjon og komiteéen for revisjon av offentlig gjeld. Målet er å utvikle moderne, profesjonelle fagkurs på grunnlag av komiteéenes veiledninger og anbefalinger, og utdanne instruktører til å gjennomføre kursene regionalt og nasjonalt. Flere regioner deltar også i samarbeidet, og etter pilotkurs i disse regionene er det planen å stille kursdokumentasjonen til rådighet for andre regioner.

En erfaring i 2002 er at utgiftene til programaktiviteter har vært lavere enn forventet. Dette skyldes blant annet at en rekke riksrevisjoner har gitt verdifulle bidrag til IDIs aktiviteter i form av tjenester, for eksempel ved å stille fagekspertise og opplæringsspesialister til rådighet.

IDIs nettsted på Internett (*www.idi.no*) ble videreutviklet i 2002. En elektronisk oppslagstavle (IDI Bulletin Board) ble lansert. Denne skal være et viktig virkemiddel til å styrke nettverket av opplæringsspesialister utdannet av IDI og andre ressurspersoner som er engasjert i opplærings spørsmål, både innen og på tvers av regionene.

Arbeidet med å styrke IDIs pedagogiske fundament ble påbegynt i 2002. Hovedelementer i dette er standardisering av opplæringsmateriell for instruktører og å gjøre all dokumentasjon tilgjengelig på CD-ROM.

Gjennomføringen av IDIs strategiske plan for perioden 2001–2006 har hittil gått som planlagt.